

Věc von Hannover proti Německu

ROZSUDEK SENÁTU

Čl. 8 Úmluvy

(právo na respektování soukromého a rodinného života)

Dne 24. června 2004 vyhlásil předseda senátu 3. sekce Evropského soudu pro lidská práva v Paláci lidských práv ve Štrasburku rozsudek ve věci von Hannover proti Německu.¹

Soud rozhodoval v senátu (3. sekce) složeném z následujících soudců: **I. Cabral Barreto**, předseda senátu (Portugalsko), **G. Ress** (Německo), **L. Caflish** (Lichtenštejnsko), **J. Hedigan** (Irsko), **R. Türmen** (Turecko), **B. Zupančič** (Slovinsko), **K. Traja** (Albánie).

----- Ke skutkovému stavu -----

Stěžovatelka (nar. 1957) je nejstarší dcerou monackého knížete Rainiera III. Jejím oficiálním bydlištěm je Monako, ale většinou žije v Paříži.

Jako členka knížecí rodiny je stěžovatelka prezidentkou humanitárních nebo kulturních nadací, jako např. Nadace princezny Grace nebo Nadace Pierra Monackého a rovněž reprezentuje vládnoucí rod na společenských událostech, jako např. ples Červeného kříže nebo zahájení Mezinárodního cirkusového festivalu. Jinak však v Monaku nebo jménem státu Monako nebo některé z jeho institucí nevykonává žádnou funkci.

Od začátku 90. let se stěžovatelka pokoušela, často prostřednictvím soudů, v několika evropských zemích zabránit publikaci fotografií ze svého soukromého života v bulvárním tisku.

Fotografie, které jsou předmětem řízení, byly publikovány vydavatelstvím Burda v německých časopisech *Bunte* a *Freizeit Revue* a vydavatelstvím Heinrich Bauer v německém časopise *Neue Post*.

1. První série fotografií

a) Pět fotografií stěžovatelky publikovaných v časopise *Freizeit Revue* (č. 30 z 22. 7. 1993)

Tyto fotografie ji ukazují s hercem Vincentem Lindonem v rohu zahradní restaurace v Saint-Rémy-de-Provence. Titulní strana časopisu informuje o „láskyplných fotografiích její romance s Vincentem“ a snímky nesou titulek „tyto fotografie jsou důkazem nejněžnější romance současnosti“.

b) Dvě fotografie stěžovatelky publikované v časopisu *Bunte* (č. 32 z 5. 8. 1993)

První fotografie ji ukazuje na koni s titulkem „Karolína a melancholie. Její život je románem s nesčetnými neštěstími, říká autor článku“.

Druhá fotografie ji zachycuje s jejími dětmi Petrem a Andreou. Fotografie jsou součástí článku s názvem „Nevěřím, že můžu být pro muže ideální ženou“.

c) Sedm fotografií stěžovatelky publikovaných v časopisu *Bunte* (Č. 34 z 19. 8. 1993)

¹ Stížnost č. 59320/00. Originál rozsudku byl publikován v angličtině. Má 29 stran. Zpracování a překlad: Martin Zeman.

Na první fotografii je na kánoi s dcerou Charlottou, na druhé je se synem Andreou s kyticí v náručí, třetí jí ukazuje, jak nakupuje s taškou přes rameno, čtvrtá s Vincentem Lindonem v restauraci, pátá jí ukazuje samotnou na kole, šestá s Vincentem Lindonem a synem Pierrem a sedmá, jak nakupuje v supermarketu doprovázená svým tělesným strážcem. Článek je označen „Pravé štěstí“.

2. Druhá série fotografií

a) Deset fotografií stěžovatelky publikovaných v časopisu *Bunte* (č. 10 z 27. 2. 1997)

Tyto fotografie zachycují stěžovatelku na zimní dovolené v Zürsu. Článek je nazván „Karolína... Žena vracející se zpět do života“.

b) Jedenáct fotografií stěžovatelky publikovaných v časopisu *Bunte* (č. 12 z 13.3. 1997)

Sedm fotografií ukazuje knížete Ernsta Augusta Hannoverského na výstavě koní v Saint-Rémy-de-Provence. Článek je nazván „Polibek. Nebo: Nyní se již neskrývají“. Čtyři další fotografie s titulkem „S kněžnou Karolínou v Paříži“ ukazují stěžovatelku, jak opouští svůj dům v Paříži.

c) Sedm fotografií stěžovatelky publikovaných v časopisu *Bunte* (Č. 16 z 10. 4. 1997)

Fotografie na titulní straně ukazují stěžovatelku s knížetem Ernestem Augustem Hannoverským, obrázky uvnitř čísla, jak oba spolu hrají tenis a jak jezdí na kolech.

3. Třetí série fotografií

Fotografie publikované v časopise *Neue Post* (Č. 35/97) ukazují stěžovatelku v plážovém klubu v Monte Carlu, v plavkách a zahalenou ručníkem, jak zakopla a upadla. Fotografie jsou rozmazané.

Řízení před německými soudy

1. První řízení

a) Rozsudek Krajského soudu v Hamburku ze dne 4. 2. 1993

Stěžovatelka požadovala dne 13. 8. 1993 soudní rozhodnutí, které by zakázalo společnosti Burda publikovat první sérii fotografií, protože porušují její právo na ochranu osobnostních práv, jak jsou garantována v § 2 odst. 1 a § 1 odst. 1 Ústavy, a její právo na ochranu soukromého života a kontrolu užívání svého image podle § 22 a násl. autorského zákona.

V rozsudku ze dne 4. 2. 1993 Krajský soud vyhověl žádosti jen pokud jde o šíření časopisu ve Francii, v souladu s pravidly mezinárodního práva soukromého (§ 38 úvodního zákona k občanskému zákoníku) posuzováno se spojení s § 19 francouzského občanského zákoníku. Pokud jde o distribuci časopisu v Německu, Krajský soud zopakoval, že se aplikuje německé právo. Podle § 23 odst. 1 autorského zákona (dále „zákon“) stěžovatelka jako postava *par excellence* současné společnosti musí tuto pozornost tolerovat, Poznamenal dále, že právo na ochranu soukromého života takovýchto osob končí u jejich soukromých dveří. Všechny fotografie byly pořízeny výhradně na veřejných místech.

b) Rozsudek odvolacího soudu v Hamburku ze dne 8. 12. 1994

Stěžovatelka se proti rozsudku odvolala. V rozsudku ze dne 8. 12. 1994 odvolací soud její odvolání zamítl a zrušil rozhodnutí týkající se dalšího zveřejňování fotografií ve Francii, Stejně jako Krajský soud shledal, že stěžovatelka je postava *par excellence* současné

společnosti, a musí proto tolerovat zveřejňování fotografií bez jejího souhlasu, které byly pořízeny na veřejných místech. I když stálý hon fotografů činí její život obtížným, vzniká z legitimní touhy informovat veřejnost.

c) Rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 19. 12. 1995

Stěžovatelka podala dovolání. Spolkový soudní dvůr (*Bundesgerichtshof*) částečně vyhověl žádosti stěžovatelky, když zakázal další publikaci fotografií, které se objevily v časopisu *Freizeit Revue* (č. 30 z 22. 7. 1993) ukazující ji s Vincentem Lindonem v zahradní restauraci, protože zasahovaly do jejího práva na respektování soukromého života.

Uvedl, že i postavy *par excellence* současné společnosti mají právo na respektování svého soukromého života a že se to neomezuje pouze na jejich obydli, ale zahrnuje to i publikaci fotografií. Mimo své obydli se nemohou spoléhat na ochranu svého soukromí, pokud se nestáhly do ústraní mimo dosah očí veřejnosti — kde je každému jasné, že chtějí být samy a kde s vírou v to, že jsou samy, se chovají vdané situaci způsobem, jakým by se na veřejnosti nechovaly.

Nezákonný zásah do ochrany tohoto soukromí by existoval, kdyby byly zveřejněny fotografie pořízené tajně a/nebo využívaly nevědomosti osoby, která se do ústraní uchýlila.

K tornu zde došlo, neboť stěžovatelka a její přítel se uchýlili na samý konec restaurace s jasným cílem být mimo pohled veřejnosti.

Spolkový soudní dvůr však zamítl zbývající část jejího dovolání, neboť jako postava *par excellence* současné společnosti musí stěžovatelka tolerovat publikaci fotografií, na kterých se objevuje na veřejných místech, i když se jedná o fotografie jejího každodenního života, a ne fotografie ukazující ji při výkonu jejích oficiálních funkcí. Veřejnost má legitimní zájem vědět, kde stěžovatelka byla a jak se na veřejnosti chovala.

d) Rozsudek Spolkového ústavního soudu ze dne 15. 12. 1999

Stěžovatelka se obrátila na Spolkový ústavní soud (*Bundesverfassungsgericht*) s tím, že došlo k porušení jejího práva na ochranu osobnostních práv (§ 2 odst. 1 posuzováno ve spojení s § 1 odst. 1 Ústavy).

Podle jejího názoru kritéria zjištěná Spolkovým soudním dvorem, pokud jde o ochranu soukromí s ohledem na fotografie pořízené na veřejných místech, účinně nechránila svobodný rozvoj osobnosti, ať jde o soukromý, nebo rodinný život.

Tato kritéria jsou tak úzká, že v praxi může být fotografována kdykoli mimo své obydli s následnou publikací fotografií v médiích. Vzhledem k tomu, že fotografie nebyly určeny k informování veřejnosti, ale k jejímu pobavení, právo na kontrolu užívání vlastního image, pokud jde o scény ze soukromého života, převažuje nad právem, rovněž garantovaným ústavou, na svobodu tisku.

V rozsudku vydaném po veřejném jednání ústavní soud částečně vyhověl odvolání, když uvedl, že fotografie, které se objevily v č. 32 a 34 časopisu *Bunte* z 5. 8. a 19. 8. 1993, zobrazující stěžovatelku s jejími dětmi, porušily její právo na ochranu osobnostních práv garantovaných § 2 odst. 1 a 1 odst. 1 Ústavy a její právo na ochranu rodiny podle § 6 Ústavy. V tomto bodu věc postoupil Spolkovému soudnímu dvoru. Pokud jde o ostatní fotografie, ústavní soud odvolání zamítl.

Relevantní části rozsudku uvádí následující:

„Odvolání je částečně opodstatněné.

(...)

II.

Napadené rozhodnutí plně nevyhovuje požadavkům § 2 odst. 1 posuzováno ve spojení s § 1 odst. 1 Ústavy. Ustanovení § 22 a 23 zákona, na kterém civilní soudy postavily svá rozhodnutí v projednávaném případě, jsou však s ústavou v souladu. Podle § 2 odst. 1 Ústavy jsou všeobecná osobnostní práva garantována pouze v rámci ústavního pořádku. Ustanovení týkající se publikování fotografií osob vyjmenovaných v § 22 a 23 zákona jsou součástí ústavního pořádku. Pocházejí z doby incidentu, který kdysi způsobil skandál (fotografie Bismarcka na smrtelné posteli...) a z následující politicko-právní debaty způsobené tímto incidentem..., mají udržet spravedlivou rovnováhu mezi respektováním osobnostních práva zájmem společnosti být informován...

Podle § 22 první věty zákona mohou být fotografie šířeny či poskytnuty veřejnosti jen s výslovným souhlasem zachycené osoby. Fotografie týkající se současné společnosti jsou z tohoto pravidla podle § 23 odst. 1 zákona vyjmuty. Podle § 23 odst. 2 zákona se taková výjimka neaplikuje v případě, kde šíření zasahuje do legitimního zájmu zachycené osoby. Ochrana podle těchto pravidel zajišťuje, že jsou vzaty v úvahu jak potřeba chránit zachycenou osobu a touha společnosti být informován. tak zájmy médií, které takovou touhu uspokojují...

(...)

b) V projednávaném případě je třeba při interpretaci a aplikaci § 22 a 23 zákona přihlížet nejen k všeobecným osobnostním právům, ale také ke svobodě tisku garantované § 5 odst. 1 věta druhá Ústavy.

(...)

Skutečnost, že tisk plní funkci vytváření veřejného mínění, nevylučuje zábavu ze záruk podle Ústavy. Formování názorů a zábava nejsou protiklady. Zábava rovněž plní úlohu při vytváření názorů. Může někdy podnítit nebo ovlivnit vytváření názorů více než čistě faktická informace. Kromě toho je v médiích vzrůstající tendence smazat rozdíl mezi informací z zábavou a šířit informace ve formě zábavy nebo je míchat se zábavou. Mnoho čtenářů získává informace, které považují za důležité nebo zajímavé ze zábavných reportáží...

Nelze ani samotné zábavě upírat roli ve formování názorů. To by vedlo k tomu, že zábava pouze uspokojuje touhu po pobavení, relaxaci nebo rozptýlení. Zábava může rovněž poskytovat témata pro debatu a v tomto smyslu plní důležité sociální funkce... Zábava v tisku není ani zanedbatelná, ani bezcenná, a spadá tudíž do rozsahu aplikace základních práv. To samé platí o informacích o lidech. Personalizace je důležitým prostředkem novinářů k získání pozornosti. Často vzbuzuje zájem o problém a podněcuje touhu po faktických informacích. Podobně zájem o konkrétní událost nebo situaci je obvykle podnícen její personalizací. Kromě toho, celebrity ztělesňují určité morální hodnoty a životní styl a stávají se středem dění. Mnozí lidé si svůj životní styl volí podle jejich příkladu a zajímají se o vzestupy a pády v jejich životech.

Podle jde o politiky, byl zájem veřejnosti vždy považován za legitimní z pohledu transparentnosti a demokratické kontroly. Nelze tedy ani v zásadě zpochybnovat, že existuje ve vztahu k ostatním veřejným osobám. Je úlohou tisku ukazovat lidi v situacích, které se neomezují na konkrétní funkce nebo události, a toto rovněž spadá do sféry ochrany svobody tisku...

c) Je třeba posoudit soulad rozhodnutí Spolkového soudního dvora s ústavními pravidly. Spolkový soudní dvůr nemůže být kritizován, že podle ústavního práva posuzoval podmínky aplikace § 23 odst. 1 zákona podle kritéria zájmu společnosti být informován a za rozhodnutí, že fotografie ukazující stěžovatelku mimo její reprezentativní funkce v monackém knížectví, bylo zákonné.

Podle § 23 odst. 1 zákona jsou fotografie zobrazující aspekty současné společnosti vyjmuty z povinnosti získat souhlas dotyčné osoby ve smyslu § 22 zákona. Vycházejí z *úmyslů* při přípravě zákona a cíle a účelu použitých formulací bere dané ustanovení v úvahu jak zájmy veřejnosti být informován, tak svobodu tisku. Fotografie osob, které nehrají v současné společnosti významnou roli, nemají být volně přístupné veřejnosti: vyžadují předchozí souhlas dotyčné osoby...

Spolkový soudní dvůr nemůže být kritizován ani za to, že do současné společnosti podle § 23 odst. 1 zákona zahrnuje nejen fotografie osob, které přitáhly veřejný zájem v určitou dobu při příležitosti konkrétní historické události, ale i těch, kteří na základě svého postavení a významu přitahují veřejnou pozornost všeobecně a nejen příležitostně.

Veřejnost má legitimní zájem posuzovat, zda osobní chování dotyčných jednotlivců, kteří jsou často považováni za idoly nebo vzory, přesvědčivě odpovídá tomu, čemu se věnují.

Kdyby právo publikovat fotografie osob současně společnosti bylo omezeno na jejich oficiální funkci, zbavovala by tato výběrová prezentace veřejnost možnosti udělat si úsudek o osobách společensko-politického života. Tisk však nemůže použít jakoukoli fotografii osob současně společnosti. Naopak, § 23 odst. 2 zákona dává soudům možnost aplikovat ochranná opatření § 2 odst. 1 posuzováno ve spojení s § 1 odst. 1 Ústavy...

Rozhodnutí Spolkového soudního dvora nemůže být podle ústavního práva kritizováno, pokud jde o fotografie stěžovatelky na trhu při nákupu doprovázené svým tělesným strážcem nebo večeřící ve společnosti muže v často navštěvované restauraci. První dva případy se týkaly místa hojně navštěvovaného veřejností. Třetí případ se týkal místa sice uzavřenějšího, ale i zde byla stěžovatelka vystavena pohledu ostatních přítomných.

Proto Spolkový soudní dvůr považoval za legitimní zakázat fotografie stěžovatelky v zahradní restauraci, proti kterým se stěžovatelka dovolala, ale které nejsou předmětem ústavní stížnosti. Přítomnost stěžovatelky a jejího doprovodu zde vykazují všechny znaky soukromí. Fotografie byly zjevně pořízeny ze vzdálenosti, což dokazuje, že se stěžovatelka domnívala, že není vystavena pohledu veřejnosti. Pokud jde o její fotografie na koni nebo na kole, nebyla stěžovatelka v ústraní, ale na místě veřejném. Tento závěr nelze z pohledu ústavního práva napadnout. Stěžovatelka sama tyto dotyčné fotografie považuje za náležitější do jejího soukromí pouze proto, že ukazují její touhu být sama. V souladu s výše uvedenými kritérii není samotná touha dotyčné osoby žádným způsobem relevantní. Tři fotografie stěžovatelky s jejími dětmi vyžadují nové posouzení ve světle výše uvedených zásad. Nelze vyloučit, že nové posouzení povede k odlišným závěrům ať již ve vztahu k jedné, více či všem fotografiím.

Rozhodnutí musí být proto zrušeno a vráceno Spolkovému soudnímu dvoru, kterému se vrací k novému rozhodnutí..."

e) Důsledek řízení

Po postoupení věci Spolkovému soudnímu dvoru v souvislosti s třemi fotografiemi, které se objevily v Časopisu *Bunte* (č. 32 z 15. 8. 1993 a č. 34 z 19. 8. 1993) ukazující stěžovatelku s jejími dětmi, se vydavatelství Burda zavázalo fotografie znovu nepublikovat.

2. Druhé řízení

a) Rozsudek Krajského soudu v Hamburku ze dne 26.9. 1997

Dne 14. 5. 1997 se stěžovatelka znovu odvolala ke Krajskému soudu a požadovala rozhodnutí zakazující vydavatelství Burda znovu publikovat druhou sérii fotografií, protože porušují její právo na ochranu osobnostních práv garantovaných v § 2 odst. 1 a 1 odst. Ústavy a její právo na ochranu svého soukromého života a kontrolu užívání svého image podle § 22 a násl. zákona.

Rozsudkem ze dne 26. 9. 1997 Krajský soud odvolání zamítl, když zejména odkázal odůvodnění Spolkového soudního dvora ze dne 19. 12. 1995.

b) Rozsudek odvolacího soudu v Hamburku ze dne 10. 3, 1998

Stěžovatelka se proti rozsudku odvolala. Rozsudkem ze dne 10. 3. 1998 odvolací soud odvolání ze stejných důvodů zamítl.

c) Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 4. 4. 2000

Protože odvolací soud neumožnil dovolání ke Spolkovému soudnímu dvoru, podala stěžovatelka přímo ústavní stížnost. Rozhodnutím ze dne 4. 4. 2000 se ústavní soud v senátu složeném ze tří soudců odmítl stížností zabývat. Odkázal zejména na rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 19. 12. 1995 a na své rozhodnutí ze dne 15. 12. 1999.

3. Třetí řízení

a) Rozsudek Krajského soudu v Hamburku ze dne 24. 4. 1998

Dne 5. 11. 1997 se stěžovatelka znovu odvolala ke Krajskému soudu a požadovala rozhodnutí zakazující vydavatelství Heinrich Bauer znovu publikovat třetí sérii fotografií, protože porušují její právo na ochranu osobnostních práv garantovaných v § 2 odst. 1 a § 1 odst. 1 Ústavy a její právo na ochranu svého soukromého života a kontrolu užívání svého image podle § 22 a násl. zákona.

Stěžovatelka předložila mj. i prohlášení ředitele plážového klubu v Monte Carlu, že toto zařízení je soukromé, přístup je přísně kontrolován a mají ho jen ti, kdo zaplatí vysoké vstupné. Novináři a fotografové musejí mít od majitele klubu zvláštní povolení. To, že fotografie byly rozmazané, znamená, že byly pořízeny tajně na vzdálenost několika stovek metrů ze střechy nebo okna sousedních domů.

Rozsudkem ze dne 24. 4. 1998 Krajský soud odvolání zamítl, když zejména odkázal na odůvodnění Spolkového soudního dvora ze dne 19. 12. 1995. Uvedl, že plážový klub v Monte Carlu je třeba považovat za venkovní bazén otevřený veřejnosti, i když byl vstup omezen a platilo se vstupné.

b) Rozsudek odvolacího soudu v Hamburku ze dne 13. 10. 1998

Stěžovatelka se proti rozsudku odvolala. Rozsudkem ze dne 13. 10. 1998 odvolací soud odvolání ze stejných důvodů zamítl. Shledal, že bazén nebo pláž není místo v ústraní a že fotografie ukazující stěžovatelku, jak upadla, ji v očích veřejnosti neponižují či nezostuzují.

c) Rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 13. 4. 2000

Protože odvolací soud neumožnil dovolání ke Spolkovému soudnímu dvoru, podala stěžovatelka přímo ústavní stížnost. Rozhodnutím ze dne 13. 4. 2000 se Ústavní soud v senátu složeném ze tří soudců odmítl stížností zabývat. Odkázal zejména na rozsudek Spolkového soudního dvora ze dne 19. 12. 1995 a na své rozhodnutí ze dne 15. 12. 1999. Ústavní soud uvedl, že soudy správně konstatovaly, že plážový klub v Monte Carlu nebyl místem v ústraní a že fotografie ukazující stěžovatelku v plavkách a jak upadla nenarušily její právo na respektování soukromého života.

Řízení před Evropským soudem pro lidská práva

Stěžovatelka se dne 6. 6. 2000 obrátila na Evropský soud pro lidská práva (dále „Soud“). Ve své stížnosti tvrdila, že rozhodnutí německých soudů porušila její právo na respektování soukromého a rodinného života podle Čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále „Úmluva“). Stížnost byla přidělena 4. sekci Soudu. K 1. 11. 2001 se změnilo složení sekcí Soudu a věc byla předána 3. sekci v novém složení. Stížnost byla prohlášena za přijatelnou k meritornímu posouzení dne 8. 7. 2003. Soud se souhlasem předsedy senátu obdržel stanovisko Sdružení vydavatelů německých časopisů a Hubert Burda Media GmbH & Co. KG (Čl. 36 odst. 2 Úmluvy a 44 odst. 2 Jednacího řádu).

K tvrzenému porušení Čl. 8 Úmluvy:

Stěžovatelka uvádí, že rozhodnutí německých soudů porušila její právo na respektování soukromého a rodinného života podle Čl. 8 Úmluvy, který zní:

„1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

A. Stanoviska stran

Stěžovatelka uvádí, že strávila více než deset let neúspěšnými spory u německých soudů, kde se domáhala ochrany svého soukromého a rodinného života. Tvrdí, že jakmile opustila svůj dům, byla neustále pronásledována paparazzi, kteří sledovali každý její pohyb, ať to bylo při přecházení silnice, při nákupu, při vyzvedávání dětí ze školy, při sportu nebo na dovolené. Podle jejího názoru je ochrana soukromého života veřejných osob, jako je ona sama, podle německého práva minimální, protože pojetí „místa v ústraní“, jak je definováno Spolkovým soudním dvorem a Spolkovým ústavním soudem, je příliš úzké. Aby z této ochrany mohla těžit, musela by pokaždé prokazovat, že byla v ústraní. Byla tak zbavena jakéhokoli soukromí a nemohla se volně pohybovat, aniž by byla terčem pro paparazzi. Ve Francii byl pro každou fotografii neukazující ji při oficiální akci vyžadován její souhlas s publikací. Takové fotografie byly pravidelně pořizovány ve Francii a pak prodávány a publikovány v Německu. Rozhodnutími německých soudů byla ochrana soukromého života, kterou měla ve Francii, systematicky obcházena. Ke svobodě tisku stěžovatelka uvedla, že si je vědoma důležité role tisku v demokratické společnosti pro informování a formování veřejného mínění, ale v jejím případě to byl jen zábavní tisk snažící se uspokojit voyeuristické choutky svých čtenářů a vydělat obrovské sumy peněz na situacích z jejího denního života. Protože se soudní řízení konala o několik měsíců později, než byly fotografie publikovány, musela si vést stálý záznam každého svého pohybu, aby se chránila před paparazzi, kteří by ji mohli fotografovat. K mnoha fotografiím, které jsou předmětem této stížnosti, nebylo možné určit přesnou dobu a místo jejich pořízení.

Vláda tvrdí, že německé právo, když se vezme v úvahu základní role svobody tisku v demokratické společnosti, obsahuje dostatečné záruky před zneužitím a zajišťuje účinnou ochranu soukromého života včetně veřejných osob. Podle jejího názoru našly německé soudy v projednávaném případě spravedlivou rovnováhu mezi právem stěžovatelky na respektování jejího soukromého života zaručeného čl. 8 a svobodou tisku zaručenou čl. 10, vzhledem k míře uvážení, kterou má v této oblasti stát. Soudy prvního stupně shledaly, že fotografie nebyly pořízeny v ústraní a soudy odvolací se zabývaly limity ochrany soukromého života zejména ve světle svobody tisku.

Veřejnost má legitimní zájem vědět, jak se daná osoba na veřejnosti chová. Vláda uvádí, že definice svobody tisku Spolkového ústavního soudu je slučitelná s čl. 10 a judikaturou Soudu. Dále uvádí, že pojetí místa v ústraní je jen jeden faktor, který vzaly vnitrostátní soudy v úvahu, když srovnávaly ochranu soukromého života se svobodou tisku. I když je soukromý život chráněn méně účinně, když byla veřejná osoba fotografována na veřejném místě, je třeba brát v úvahu i jiné skutečnosti, jako je např. charakter fotografií, které nemají veřejnost šokovat. Konečně vláda zopakovala, že rozhodnutí Spolkového soudního dvora, který konstatoval, že publikace fotografií stěžovatelky s hercem Vincentem Lindonem v zahradní restauraci v Saint-Rémy-de-Provence byla nezákonná, ukazuje, že soukromý život stěžovatelky byl chráněn i mimo její obydlí.

Třetí strana

Sdružení vydavatelů německých časopisů uvedlo, že německé právo, které se nachází někde mezi francouzským a anglickým právem, našlo spravedlivou rovnováhu mezi právem na ochranu soukromého života a svobodou tisku. Je rovněž v souladu s rezolucí č. 1165 Rady Evropy o právu na soukromí a judikaturou Soudu, který vždy zdůrazňoval základní roli tisku v demokratické společnosti.

Legitimní zájem veřejnosti být informován se nevztahuje jen na politiky, ale rovněž na veřejné osoby, které se staly známými z jiných důvodů. Úloha tisku jako hlídačského psa zde nemůže být vykládána úzce. Vzhledem k tomu, že v dané oblasti neexistuje jednotný evropský standard týkající se ochrany souborného života, má stát v této oblasti širokou míru uvážení.

Vydavatelství Burda se k tomuto stanovisku připojilo a uvedlo, že německé právo vyžaduje velmi přísně a případ od případu, aby soudy porovnály konkurující si zájmy na informování veřejnosti a práva na kontrolu používání vlastního image. I osoby *par excellence* současné společnosti požívají nikoli nezanedbatelný stupeň ochrany a poslední vývoj judikatury směřuje ještě k jejímu posílení.

Od smrti své matky v roce 1982 je stěžovatelka oficiálně první dámou vládnoucí dynastie v Monaku a je vzorem pro veřejnost. Kromě toho, rod Grimaldiů se vždy snažil přitáhnout pozornost médií, a je tedy sám odpovědný za zájem veřejnosti. Vzhledem k oficiálním funkcím stěžovatelky ji nelze považovat za oběť médií. Publikace sporných fotografií neporušila její právo na kontrolu užívání svého image, protože byly pořízeny, když se nacházela na veřejnosti, a nepoškozovaly její pověst.

B. Posouzení Soudem

1. Pokud jde o předmět stížnosti

Soud na úvod poznamenává, že fotografie stěžovatelky s jejími dětmi již nejsou předmětem stížnosti, jak je konstatováno v rozhodnutí o přijatelnosti z 8. 7. 2003. To samé se týká fotografií publikovaných v časopisu *Freizeit Revue* (č. 30 z 22. 7. 1993) ukazujících stěžovatelku s Vincentem Lindonem v zahradní restauraci v Saint-Rémy-de-Provence. Ve svém rozsudku z 19. 12. 1995 zakázal Spolkový soudní dvůr další publikaci fotografií, protože porušovaly právo stěžovatelky na respektování soukromého života.

Soud tedy považuje za důležité výslovně uvést, že se projednávaná stížnost týká následujících fotografií, které byly publikovány jako součást série článků o stěžovatelce:

a) fotografie publikovaná v časopisu *Bunte* (č. 32 z 5. 8. 1993) ukazující stěžovatelku na koni;

b) fotografie publikované v časopisu *Bunte* (č. 34 z 19. 8. 1993) ukazující stěžovatelku, jak sama nakupuje, s Vincentem Lindonem v restauraci, samotnou na kole a s jejím tělesným strážcem na trhu;

c) fotografie publikované v časopisu *Bunte* (č. 10 z 27. 2. 1997) zachycující stěžovatelku na lyžařské dovolené v Rakousku;

d) fotografie publikované v časopisu *Bunte* (č. 12 z 13. 3. 1997) ukazující stěžovatelku knížetem Ernstem Augustem Hannoverským a samotnou, jak opouští svoji pařížskou rezidenci;

e) fotografie publikované v časopisu *Bunte* (č. 16 z 10. 4. 1997) ukazující stěžovatelku, jak s knížetem Ernstem Augustem Hannoverským hraje tenis a jak spolu jezdí na kolech;

f) fotografie publikované v časopisu *Neue Post* (č. 35/97) ukazující stěžovatelku, jak upadla v plážovém klubu v Monte Carlu.

2. Pokud jde o aplikovatelnost čl. 8

Soud znovu opakuje, že pojetí souborného života zahrnuje prvky týkající se osobní identity, jako je jméno (viz *Burghartz proti Švýcarsku*, 1994) nebo portrét osoby (viz *Schüssel proti Rakousku*, 2002).

Soukromý život podle názoru Soudu zahrnuje fyzickou a duševní integritu; záruka čl. 8 Úmluvy je primárně zaměřena na zajištění vývoje osobnosti každého jednotlivce v jeho vztazích s ostatními lidmi, bez vnějších zásahů (viz. *mutatis mutandis*, *Niernietz proti Německu*, 1992, *Rotta proti Itálii*, 1998²). Existuje oblast vzájemného působení jednotlivce s ostatními, i ve veřejném kontextu, která může spadat do oblasti „soukromý život“ (viz. *mutatis mutandis*, *P. G. a J. H. proti Spojenému království*, 2001, *Peck proti Spojenému království*, 2003).

Soud již konstatoval, že za jistých okolností má jednatelce „legitimní naději“ na ochranu a respektování svého soukromého života. Ve věci týkající se odposlouchávání telefonních hovorů v kanceláři konstatoval, že „stěžovatel se mohl rozumně domnívat, že má při telefonování soukromí“ (viz *Halford proti Spojenému království*, 1997).

Pokud jde o fotografie a definování rozsahu ochrany poskytované Čl. 8 proti svévolnému zasahování veřejných úřadů, Komise zohledňovala, zda se fotografie vztahovaly k soukromým či veřejným záležitostem a jestli takto získaný materiál byl používán omezeně nebo bylo pravděpodobné, že bude poskytnut široké veřejnosti (viz. *mutatis mutandis*, *Friedl proti Rakousku*, smírné urovnání, názor Komise, 1995, výše cit. *P. G. a J. H. a Peck*).

V projednávaném případě je nepochybné, že publikace fotografií stěžovatelky z jejího každodenního života buď jí samotné, nebo s jinými osobami v různých německých časopisech spadá do oblasti jejího soukromého života.

3. Soulad s čl. 8

a) Stanovisko vnitrostátních soudů

Soud poznamenává, že ve svém rozsudku ze dne 15. 12. 1999 Spolkový ústavní soud interpretoval § 22 a 23 zákona tak, že porovnával požadavky svobody tisku s ochranou soukromého života, tj. zájem veřejnosti na informování proti legitimním zájmům stěžovatelky. Přitom vzal Spolkový ústavní soud v úvahu podle německého práva dvě kritéria, jedno funkční a druhé prostorové. Konstatoval, že stěžovatelka jako osoba *par excellence* současné společnosti požívala ochrany svého soukromého života i mimo své obydlí, ale jen tehdy, když se zdržovala na místě v ústraní mimo zraky veřejnosti, „kam se dotyčná osoba uchýlí s jasně rozpoznatelným záměrem být sám a kde se v důvěře, že je sama, chová způsobem, kterým by se na veřejnosti nechovala“. Ve světle těchto kritérií Spolkový ústavní soud konstatoval, že rozsudek Spolkového soudního dvora z 19. 12. 1995 týkající se publikace dotyčných fotografií byl v souladu s ústavou. Soud přikládá rozhodující význam svobodě tisku i zábavní funkci tisku a zájmu veřejnosti vědět, jak se stěžovatelka chovala mimo své reprezentativní funkce.

S odkazem na toto rozhodnutí se Spolkový ústavní soud nezabýval odvoláními stěžovatelky v následujících řízeních.

b) Obecné principy upravující ochranu soukromého života a svobodu projevu

V projednávaném případě si stěžovatelka nestěžuje na stanovisko státu, ale spíše na nedostatek přiměřené ochrany státu pro její soukromý život a její image.

Soud opakuje, že ačkoli cílem čl. 8 je hlavně ochrana jednotlivce před svévolným zasahováním úřadů, neznamená to jen povinnost státu zdržet se takového zasahování:

---

² Rozsudek číslo 12 v č. 3/1998.

může existovat pozitivní povinnost obsažená v účinném respektování soukromého a rodinného života. Ta může zahrnovat přijetí opatření k zajištění respektování soukromého života i v oblastí vztahů jednotlivců mezi sebou (viz. *mutatis mutandis*, *X a Y proti Nizozemí*, 1985, *Stjerna proti Finsku*, 1994, *Verliere proti Švýcarsku*, 2001). To se také vztahuje na ochranu fotografií osoby před zneužitím druhými (viz výše cit. *Schüssel*)

Hranice mezi pozitivními a negativními povinnostmi podle tohoto ustanovení neumožňuje přesnou definici. Aplikovatelné principy jsou nicméně podobné. V obou případech musí být vzata v úvahu spravedlivá rovnováha, které musí být dosaženo mezi konkurujícími si zájmy jednotlivce a společenství jako celku a v obou případech má stát určitou míru uvážení (viz mj. *Keegan proti Irsku*, 1994, a výše cit. *Botta*).

Ochrana soukromého života musí být v rovnováze se svobodou projevu zaručenou čl. 10 Úmluvy. V této souvislosti Soud opakuje, že svoboda projevu patří k základním předpokladům demokratické společnosti. Podle odst. 2 čl. 10 se aplikuje nejen na „informace“ nebo „myšlenky“, které jsou příznivě přijímány nebo jsou považovány za neškodné, ale rovněž na ty, které jsou urážlivé, šokující nebo obtěžující (viz *Handvside proti Spojenému království*, 1976). Tisk hraje v demokratické společnosti významnou roli. Ačkoli nesmí překročit určité hranice, zejména ve vztahu k pověsti a právům druhých, jeho úlohou je sdělovat informace a myšlenky týkající se všech oblastí veřejného zájmu (viz mj. *Observer a Guardian proti Spojenému království*, 1991, *Bladet Tromso a Stensaas proti Norsku*, 1999³). Novinářská svoboda zahrnuje rovněž i určitou nadsázku a dokonce provokaci (viz *Prager a Oberschlick proti Rakousku*, 1995, *Tammer proti Estonsku*, 2001 a *Prisma Press proti Francii*, 2003).

Ačkoli svoboda projevu zahrnuje rovněž publikaci fotografií, jde o oblast, kde má ochrana práv a pověsti druhých zvláštní důležitost. Projednávaný případ se netýká šíření „myšlenek“, ale fotografií obsahujících velmi osobní či dokonce intimní „informace“ o jednotlivci. Mimoto jsou fotografie uveřejňované bulvárním tiskem pořízeny často v situaci stálého obtěžování, které má za následek narušování soukromého života nebo dokonce pronásledování dotýčných osob.

V případech, ve kterých Soud posuzoval ochranu soukromého života se svobodou projevu, vždy zdůrazňoval příspěvek fotografií nebo článků v tisku k debatě o obecném zájmu (viz *News Verlags G, nbFf CoKG proti Rakousku*, 2000⁴, *Krone Verlag GmbH & Co. KG proti Rakousku*, 2002). V jednom případě shledal, že užití určitých výrazů ve vztahu k soukromému životu jednotlivce nebylo „ospravedlněno významem veřejného zájmu“ a že tyto výrazy se „nezabývaly věcí obecné důležitosti“ (viz výše cit. *Tammer*) a konstatoval, že čl. 10 Úmluvy nebyl porušen.

V jiném případě však Soud považoval za zvláště důležité, že předmětem projednávané věci byla novinová zpráva týkající se „důležitého veřejného zájmu“ a že publikované fotografie „neprozrazovaly žádné detaily ze soukromého života“ dotýčné osoby (viz výše cit. *Krone Verlag*), a konstatoval, že čl. 10 byl porušen.

Ve věci týkající se vydání knihy o zdravotním stavu prezidenta Mitteranda jeho bývalým osobním lékařem Soud konstatoval, že „čím více času uběhlo, tím více zájem veřejnosti o výkon jeho dvou sedmiletých mandátů převažoval nad požadavky ochrany jeho práv s ohledem na lékařské tajemství“ [viz *Plon (Société) proti Francii*, 2004], a rozhodl, že došlo k porušení čl. 10.

c) Aplikace těchto principů Soudem

³ Rozsudek číslo 71 v 2.7-8/1999

⁴ Rozsudek číslo 109 Č. 1/2000

Soud zdůrazňuje, že v projednávaném případě fotografie stěžovatelky v různých německých časopisech ji zobrazují v situacích jejího každodenního života, tedy v situacích čistě soukromého charakteru, jako je sportování, chůze na veřejnosti, odchod z restaurace nebo na prázdninách. Fotografie, na kterých se stěžovatelka někdy objevuje sama, jindy ve společnosti, doprovázejí články s titulky jako „Pravé štěstí“, „Karolína... žena vracející se zpět do života“, „S kněžnou Karolínou v Paříži“ a „Polibek. Nebo: Nyní se již neskrývají....“

Soud rovněž poznamenává, že stěžovatelka jako příslušnice rodiny monackého knížete reprezentuje vládnoucí rod na některých kulturních a charitativních akcích. Nevykonává však v Monaku nebo jménem státu Monako nebo některé z jeho institucí žádnou funkci. Soud je toho názoru, že musí být jednoznačně rozlišeno mezi sdělením skutečností, i kontroverzních způsobilých přispět k diskusi v demokratické společnosti týkající se politiků při výkonu jejich funkce a informováním o detailech soukromého života jednotlivce, který nadto, jako v projednávaném případě, nevykonává oficiální funkce. Stejně jako má veřejnost právo být informována, což je základní právo v demokratické společnosti, které se může za určitých okolností dotýkat i soukromého života osob veřejně činných, zejména pokud jde o politiky, v projednávaném případě se o toto nejedná, protože daná situace nespadá do sféry politické či veřejné diskuse, neboť publikované fotografie a je doprovázející komentáře se týkají výlučně detailů soukromého života stěžovatelky.

Stejně jako v jiných podobných případech, které zkoumal, Soud konstatuje, že publikaci fotografií a článků, jejichž jediným účelem je uspokojit zvědavost určité části čtenářů, pokud jde o detaily ze soukromého života stěžovatelky, nelze považovat za příspěvek k jakékoli diskusi, pokud jde o obecný zájem společnosti i přes to, že stěžovatelka je veřejnosti známa (viz. *mutatis mutandis*, *Jaime Campmany y Diez de Revenga a Juan Luís Lopez-Galiacho Perona proti Španělsku*, 2000, *Julio Bou Gibert a El Hogar Y La Moda J. A. proti Španělsku*, 2003, výše cit. *Prisma Press*). Za těchto podmínek je svoboda projevu interpretována úžeji.

Soud rovněž bere v úvahu rezoluci Parlamentního shromáždění Rady Evropy o právu na soukromí, která zdůrazňuje jednostrannou interpretaci práva na svobodu projevu určitými masmédií, která se pokoušejí ospravedlnit porušování práv chráněných čl. 8 Úmluvy tvrzením, že jejich čtenáři mají právo vědět vše o veřejných osobách.

Soud považuje za důležitou ještě další věc. I když se projednávaný případ týká „jen“ publikace fotografií a článků různými německými časopisy, souvislosti, za nichž byly fotografie pořízeny bez vědomí stěžovatelky nebo jejího souhlasu, a obtěžování, které musí mnohé veřejné osoby snášet ve svém každodenním životě, nelze pustit ze zřetele. V projednávaném případě to ilustrují především fotografie stěžovatelky pořízené v plážovém klubu v Monte Carlu, kam byl přístup fotografů a novinářů silně omezen. Jedná se o fotografie pořízené tajně ze vzdálenosti několika set metrů, pravděpodobně z okolních domů.

Soud znovu opakuje základní důležitost ochrany soukromého života z pohledu rozvoje osobnosti každé lidské bytosti. Tato ochrana, jak je uvedeno výše, jde za soukromý okruh rodiny a zahrnuje i společenskou dimenzi. Soud je toho názoru, že každý, i když je znám veřejnosti, musí mít „legitimní naději“ na ochranu a respektování svého soukromého života (viz. *mutatis mutandis*, výše cit. *Halford*).

Soud nesouhlasí s interpretací § 23 odst. 1 zákona vnitrostátními soudy, která spočívá v popisu stěžovatelky jako osoby *par excellence* současné společnosti, protože to poskytuje jednotlivci velmi omezenou ochranu soukromého života nebo práva na kontrolu užívání svého image.

To by bylo myslitelné spíše pro politiky vykonávající oficiální funkce. Není to však ospravedlnitelné pro soukromou osobu, jako je stěžovatelka, o níž má veřejnost a tisk zájem

pouze proto, že je členkou vládnoucího rodu, zatímco ona sama žádné oficiální funkce nevykonává.

Za těchto okolností musí být zákon vykládán úžeji, aby bylo zajištěno, že stát splní svoji pozitivní povinnost chránit soukromý život právo na kontrolu užívání svého image. Konečně, jednotlivci potřebují vědět přesně, kdy jsou chráněni, nebo kdy musí očekávat zásahy ostatních, zejména bulvárního tisku.

Soud se proto domnívá, že kritéria, na kterých vnitrostátní soudy postavily svá rozhodnutí, nebyly dostatečné, aby účinně chránily soukromý život stěžovatelky. Jako osoba *par excellence* současné společnosti se nemůže ve jménu svobody tisku a veřejného zájmu spoléhat na ochranu svého soukromého života, pokud není na místě v ústraní mimo dohled veřejnosti a nepodaří se jí to prokázat (což může být obtížné). Pokud tomu tak není, musí strpět, že může být fotografována téměř v jakémkoli okamžiku, systematicky, a že fotografie jsou pak široce publikovány, i když, jako je tomu zde, se fotografie a doprovodné články týkají výlučně detailů jejího soukromého života.

Podle názoru Soudu je kritérium prostorové izolace ve skutečnosti příliš neurčité a pro dotyčnou osobu obtížné ho posoudit předem. V projednávaném případě je označení stěžovatelky jako osoby *par excellence* současné společnosti nedostatečné k ospravedlnění takových zásahů do jejího soukromého života.

d) Závěr

Jak již Soud uvedl výše, rozhodujícím faktorem při posouzení ochrany soukromého života versus svoboda projevu by měl být příspěvek publikovaných fotografií a článků k diskusi o obecném zájmu. V projednávaném případě je zřejmé, že o takový příspěvek nešlo, neboť stěžovatelka nevykonává žádnou oficiální funkci a fotografie a články se týkaly výlučně detailů jejího soukromého života. Dále se Soud domnívá, že veřejnost nemá legitimní zájem vědět, kde se stěžovatelka nachází a jak se chová v soukromém životě, i když se objeví na místech, která nelze vždy popsat jako místa v ústraní. I když takový veřejný zájem existuje, jako existuje komerční zájem časopisů na publikování těchto fotografií a těchto článků, v projednávaném případě musí takový zájem podle názoru Soudu ustoupit právu stěžovatelky na účinnou ochranu jejího soukromého života. Konečně, kritéria stanovená vnitrostátními soudy nebyla dostatečná k zajištění účinné ochrany soukromého života stěžovatelky, která měla mít za daných okolností případu „legitimní naději“ na ochranu svého soukromého života.

S ohledem na tyto skutečnosti, navzdory míře uvážení, kterou má v této oblasti stát, Soud konstatuje, že německé soudy nedosáhly spravedlivé rovnováhy mezi konkurujícími si zájmy.

Čl. 8 byl tedy porušen.

Vzhledem k tomuto závěru Soud nepovažuje za nutné zabývat se stížností stěžovatelky týkající se práva na respektování jejího rodinného života.

Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatelka na základě čl. 41 Úmluvy požádala o spravedlivé zadostiučinění za morální újmu ve výši 50 000 EUR zato, že jí německé soudy znemožnily vést normální život se svými dětmi, aniž by byli pronásledováni médii. Za náklady řízení před německými soudy požadovala částku 142 851,31 EUR. Soud je toho názoru, že otázka aplikace čl. 41 není dostatečně připravena k rozhodnutí a je jí třeba odložit, s ohledem na dohodu, kterou může stěžovatelka s vládou dosáhnout.

Výrok rozsudku

Soud rozhodl jednomyslně, že:

1. **byl porušen čl. 8 Úmluvy;**
2. otázka aplikace čl. 41 není dostatečně připravena k rozhodnutí a její projednání se odkládá;
3. vyzývá vládu a stěžovatelku, aby ve lhůtě šesti měsíců ode dne, kdy se rozsudek stane konečným podle čl. 44 odst. 2, předložily svá písemná stanoviska a zejména oznámily Soudu jakoukoli dohodu, kterou uzavřely.

K rozsudku byla připojena souhlasná stanoviska soudců Župančiče a Cabrala Barreto.